

ravali mesta uničevati. V največji nevarnosti bil je London, Liverpool, Birmingham in Manchester. Iz Amerike dohaja vedno več takšnih drznih zarotnikov. Prebivalstvo je silno razburjeno, od sedaj bilo je še mogoče zabraniti večjih nesreč. — Portugalcem se dopada kos Afrike in bi ga radi pograbili, pa Angležem to ni po volji. — Na Švicarsko so papež poslali škofa Mermilloda; povsod so Švicarji zadovoljni, samo v Genevi ne. Tukaj so freimaurerji gospodje in so toraj pogrozili se, da škofa takoj zaprejo in pozneje čez mejo našenejo, ako se le v Genevski okrog prikaže. Freimaurer privošči vsem potepuhom in prekucuhom svobodno bivanje na Švicarskej zemlji, le katoliškim mešnikom in škofom ne!

Za poduk in kratek čas.

Kuga na slovenskem Štajerskem.

(Spisal M. Sekovec.)

I. Po Štajerskem in tudi drugod nahajajo se tu in tam, večidel zunaj vesnic na kaki samotni trati ali pa ob razpotjih precej visoki stebri iz sivega kamna s križem na vrhu. Večina jih je na štiri ogle; najdeš pa tudi take, kojih spodnji, na močnem podnožji stoječi del je osemoglat, semtertje tudi celo okrogel, zgornji pa štirioglat z dolblino spredaj in malanimi podobami svetnikov ob straneh. Nekteri bolj umetno napravljeni imajo za zgornji del lično kapelico, v njej pa podobo Zveličarja na križi ali Matere božje sedem žalostij. Na prednji strani navadno pod dolblino najdeš zaznamovano letno številko z nekterimi črkami, semtertje tudi kratek napis, ki ti naznanja, kedaj in zakaj je bil ovi spominek postavljen.

Mnogo takih stebrov, ktere ljudstvo sploh le križe imenuje, je v teku let že razpadlo, in tu in tam so prebivalci vesnic postavili na njih mesto lesene križe ali pa majhne kapelice. Pa čim bolj se v naši domovini drobijo in zgubljajo enaki spominki v svoji prvotni obliki, tim bolj zginja izmed ljudstva tudi njih pravi pomen. Ljudje vejo sicer o njih marsikaj povedati. Pravijo, da pri takih križih rado straši in da so videli nekteri o polnoči ondi razne, vmes prav strašne prikazni: črne pse, kojim je ogenj iz ušes in gobca švigal in velikanske pošasti brez glave. Tudi svitile lučice so videli tam migljati, in misleč, da denarji cvetejo, so iskali ondi zaklade. To in še marsikaj druga je videla pri takih križih človeška domišljija; — ali le malo komu je še znano, da so ovi stebri preimenitni ostanki iz onih žalostnih časov, ko je smrt v groznem pomoru davila in klala brez vsakega usmiljenja. Nadgrobní spominki so, kajti pod njimi in okoli njih so pokopane žrtve človeške kuge.

Iz ove žalostne dobe imamo sicer še mnogo drugih spominkov, cerkev, kapel, altarjev in vsakovrstnih slik in podob, ki jih je ljudstvo vsled zaobljub bilo za časa kuge in poznej postavilo Bogu v zahvalo in potemcem v spomin, pa pri vsem tem so dnevi britkosti in božjega obiskovanja vendar le vže vse preveč pozabljeni. Oživiti spomin na nje in vzbuditi pri vernih Slovencih čutila hvaležnosti do Boga, ki den denešnji našo ljubo domovino enakih nevolj milostljivo obvaruje, podam spoštovanim čitateljem in milim rojakom v naslednjem nekoliko črtic o kugi in njenem razsajanji po slov. Štajerskem.*)

I. O kugi sploh.

Izmed mnogoterih občutljivih šib, s kterimi Bog v svoji pravičnosti človeški rod, ki je bil na-nj pozabil, tepe in pot poboljšanja vodi, najstrašnejših ena je pomor ali človeška kuga. Te pošasti prava domovina so vroče jutrove dežele, od koder se je tudi v Evropo pritepla in je ob raznih časih razsajala in morila več ali manj povsod.

Kjerkoli se je prikazala morivka kuga, ondi je bilo joj in gorjé. Pred njo in za njo je šel nepopisljiv, — grozen strah. Misel: „tudi tebe se bo lotila“, je vsakega še tako pogumnega moža prevzela, da se je začel po vseh udih groze tresti, kakor šiba na vodi. To je pa navadno bil tudi vže začetek bolezni in le prehitro so sledila še druga, gotova znamenja kuge. V glavi je začelo hudo trgati, v prsih in med plečami pa tako tiščati in bosti, da ni dalo dihati. K tem bolečinam so se pridružile navadno še silne težave v želodeci in trebuhu in vse truplo je v kratkih urah postalo nekako mrtvo in pobito. Kmalu potem so pod pazduhama, za ušesama, na vratu in pod kolenama narastle podolgaste, zelo boleče oteklina, iz kterih so se razvile velike kužne bule. Nekteri so pa namesto teh dobili po celem životu le majhne bele mozole, ki so eno uro potem, ko so bili prav se razvili, očrneli in žgali, ko žareče oglenje. In med groznimi znotranjimi bolečinami in težavami je v dveh, treh ali k večemu v sedmih dnevih sledila navadno gotova smrt; — le malokdo je ozdravel.

Ova znamenja kuge so bila navadna in tudi najbolj razširjena. V časih pa se je prikazala bolezen še v drugih podobah. Ne le, da je trajala pri enih več dni, pri drugih pa le nekaj ur, — bila so v raznih krajih tudi znamenja zelo različna. Semtertje so se bolni na prsih in glavi krvavo potili, ali so pa imeli tako drisko, da so šla čreva od njih. Nekterim so

*) O kugi je spisal dr. R. Peinlich precej obširno knjigo: „Geschichte der Pest in Steiermark“, iz ktere se je za ovi sestavek marsikaj porabilo. Drugi viri, ki jih je pisatelj še porabil, bodo na dotičnih mestih zaznamovani. —

noge do kolen zegnile in odpadle, drugi pa so padali, kakor da bi jih bila strela zadela. Znano je tudi, da so po nekterih krajih ljudje umrli od hudega kihanja, zato rečemo, če se komu kihne, še dendenes: Bog pomagaj! Pa naj so bile podobe, v katerih se je kuga prikazala, še tako različne, je vendar povsod imela tisti konec — smrt in je mrliča zaznamovala vsikdar enako grdo. Komaj je namreč duša bila zapustila truplo, postalo je truplo modro (plavo), večkrat tudi celo črno. Zato so ljudje imenovali kugo semtertje tudi „črna smrt“.

(Dalje prih.)

Smešnica 15. Spomladi pride kmet v hlev in hoče svojega konja opraviti, da bi šel z ujim orat, ali kljuse leži crknjeno na tleh. — „Seve da“, reče kmet — „tako je pač dobro konj biti, vso zimo nič delati, kakor samo jesti, na spomlad, ko je treba na polje, pa cerkniti!“

Razne stvari.

(Svitli cesar) so za novo šolo pri sv. Duhu na Ščavnici darovali 100 fl.

(V Rečici) so za požarno brambo izvoljeni odborniki: Majer, načelnik, Turnšek, namestnik, Dobovišek, vodja plezalcev, Mlinar njegov namestnik, Trček, vodja brizgalcev, Rozenstein, njegov namestnik, Jurca, vodja varhov, Mokrin, namestnik. Društvo šteje 29 izvrševalnih in 9 podpornih udov.

(Nesrečen rezni stol) ima baron Puthon v Zalogu pri Celji; enemu delavcu je l. 1869 odtrgal levico, nedavno hlapcu Kaču desnico.

(Mrtvega našli) so v Krumbahu za Ivnikom kovača Gerolda.

(Na stezi ubili) iz Pribolda v Trbovlje so fantje Peter, Franc in Jožef Pintar drvarja M. Valantiča.

(Za Slomšekovo nagrado) darovali so gospodje: dr. Čuček 2 fl., dr. Ploj 2 fl., Jož. Kukovec, poslanec 1 fl., Kaukler 1 fl., dr. Žižek 2 fl., dr. Ferjančič 2 fl., Aleksander Sovič 2 fl., dr. Jurtela 3 fl., dr. Gregorič 2 fl., trgovec J. Mikl 1 fl., trgovec Jurca 2 fl., c. kr. pristav Klobučar 1 fl., dr. Gross 1 fl. Lepa hvala. J. Žiher.

(Zgornje-Savinjska posojilnica v Mozirji darovala je šolama v Rečici in Nazaretu, vsakej po 20 fl. za uboge šolarje. Javno zahvalo izrekata Franc Zolgar, nadučitelj in Norbert Gregel, učitelj.

(G. Karol Šket) je postal podučitelj na fantovski šoli v Mariboru.

(Verska malomarnost). Po sedanjih mestih najdemo povsod veliko ljudi, na Dunaji na primer v teatrih, v menažerijah pri ofih in medvedih, v kavarnah in krémah, a v cerkvah najmanjše.

(Čitalnico) snujejo v Šmariji pri Jelšah.

(Od sv. Duha pri Lučanah) se nam piše, da je 14letni fantič poslovivši se od šole spričevalo takoj v veži raztrgal, ker so mu baje starši tako storiti zaukazali. Takšno napeljevanje v nehvaležnost je graje vredno.

(Požar.) Poštarju g. Fr. Mariniču pri sv. Urbanu nad Ptujem pogorel je 4. t. m. hlev s škodnjem vred do tal.

(Slovenski regiment št. 87) dobil je prvega lastnika preimenitnega. Lastnik je namreč knez Hohenlohe Schillingsfürst, najvišji dvorni mojster.

(Železniški čuvaj) pri Slov. Bistrici je nabito puško imel v goši nastavljeno za zajce in lisjake. Deklica Marija Zidarjeva pride v gošo, puška se sproži in deklico obstreli na bedru. Ranjeno so v Maribor spravili v bolnišnico.

(Občina Ponikva) sklenola je slovenski uradovati.

(Konjiška davkarija) rešuje slovenske vloge nemški.

(Klobučar g. Bohinc) v Brašlovcah nam je doposlal zoper svoje nasprotnike takov odgovor, da bi mu naložil par tožeb na rame. Zato ga nismo porabiti mogli.

(V narodni odbor) so za okrajni zastop Šoštanjski izvoljeni: F. Skubie, načelnik, dr. Lipold, J. Vošnjak, M. Sajnik, M. Golob, J. Stropnik, Fr. Steblovnik, odborniki, za Vranski pa: č. g. Jak. Bohinc, načelnik, Musi, namestnik, Haupt, Brinovec, Balon, Prislán, Šorn, Sentak, odborniki. Živel! Slava!

(Občina Slivnica) v šmarijskem okraji je poslala državnemu zboru prošnjo za vpeljavo slovenskega jezika v šolah in uradih. Ob enem preklicuje župan podpis na Miheličevi prošnji, katera se mu je od nemškutarskega srenjskega pisarja bila vrinila v podpis. Občinski odbor izraža svojo največjo nezadovoljnost nad tem, da se čisto nepoklicani ljudje, kakor je Mihelitsch, mešajo v slovenske zadeve.

(Trg Brašlovce) je poslal državnemu zboru prošnjo, da se v volilnem redu za državni zbor uvrsti v skupino mest in trgov. Poslanec g. dr. Vošnjak je prošnjo že izročil poslanski zbornici.

(Občina sv. Martin) v Rožni dolini je sklenila prošnjo do državnega zbora, da naj sprejme spremembe šolske postave ter poslala prošnjo g. poslancu dr. Vošnjaku, ki jo je izročil poslanski zbornici.

(Otroci samomorivci) V Pragi se je dijak nižjih šol ustrelil, ker je slabo spričevalo prejel.

Dražbe. 20. aprila: M. Simonič, Selce 2080 fl., sv. Lenart; 21. aprila: Jakob Stancer, Jarenina, 200 fl., Maribor; 27. aprila: Höbling, 750 fl. Mahrenberg.